

ANNA WINTEROVÁ
SAMÁ VODA
UKÁZKA Z KNIHY

Kristýno.

Vznášela jsem se v černé vodě, nikde nic. Polekaně jsem sebou zamrskala, ale špatně se mi hýbalo a pokusy o plavání nikam nevedly. Rozhlédla jsem se. Dno nikde, hladina nikde, tma jako v pytli. Jen v dálce pár rozmazaných skvrn.

A pak mi došlo, že spím. Že je to další noční můra, ve které jsem lapená jako rybička v síti. A že vím přesně, co bude dál, protože tohle už jsem zažila.

Kristýno!

Světlé skvrny se pohnuly směrem ke mně a slily se do obrazu obří medúzy. Neměla oči, ale přesto jsem cítila, jak se na mě dívá. Musím jí uplavat, musím se zachránit! Znovu jsem se pokusila pohnout, ale povedlo se mi jen chabě sebou zamlít na místě. Začala jsem cítit, jak mi dochází kyslík.

Jaké je řešení hádanky? zeptala se obluda.

„Pomoc!“ zaječela jsem – a to jsem neměla dělat. Do úst a do nosu se mi nahrnula voda, cítila jsem, jak mě trhá zevnitř, dusí mě a hrozí mě každou chvíli utopit. Cítila jsem, věděla jsem, že se můžu zachránit, když na medúzínu otázku odpovím správně, jenomže já správnou odpověď neznala. A co hůř, neznala jsem ani samotnou otázku.

Jaké je řešení?

Nevím, zabublala jsem z posledních sil. Medúza jen zakroutila chapadly a začala se pomalu vytrácet do černoty kolem. Když už byla skoro pryč, zarezovala mi v hlavě její poslední slova.

Samá voda.

Pak se mi zatmělo před očima a já věděla, že umírám.

Naštěstí vzápětí zazvonil budík.

V pokoji bylo horko k zalknutí. Jistě, došlo mi, včera zas přestal fungovat radiátor a já musela vytáhnout přímotop. Proč jsem ho ale před spaním nevypnula? Malátně jsem se pokusila vyškrábat na nohy a s bouchnutím přitom shodila téměř prázdnou láhev od vína. Aha, tak proto. Vždyť jsem ji vyžahla celou sama. A pak ještě došla zbytek té z předvčerejška.

Z převrácené láhve začalo nebezpečně kapat směrem k otevřenému notebooku. Rychle jsem ji zvedla, loužičku utřela a po milionté zalitovala, že nemám opravdovou postel a už deset let spím jen na molitanu na zemi. Mělo jít o provizorní řešení, než si pokoj zařídím pořádně, na to jsem si ale nikdy našetřit nezvládla. Jediné, na co jsem se vzmožila, byla skříň, psací stůl a kancelářská židle, nepočítám-li mrakodrapy knih a xeroxů v komíncích u zdi. Můj plat stačil sotva na to, abych zaplatila nájem a občas si koupila víno, knížku nebo vlnu na pletení.

Otevřela jsem okno a pustila dovnitř kapky pražského deště, čoud z aut a aroma počůraných nároží. Chlad zvenčí mě zastudil na tváři a já si uvědomila, že ji mám celou vlhkou od slz. Kdo ví, kde se tam vzaly – snad je způsobila noční můra, snad včerejšek strávený zíráním do obrazovky. Ztracený článek! Seděla jsem nad ním do půl jedenácté do večera, než mi konečně ruply nervy a přešla jsem na romantický film a levné červené. Spát jsem šla v půl třetí ráno.

Další den strávený o samotě s počítačem – a stejně jsem vyplodila jenom stránku a půl. Po břiše mi přejela studená ploutev strachu. Nikoho nezajímalo, že psát v angličtině je pro mě utrpení, měřítko excelentní vědy byla neúprosná. Bez zahraničních článků tu práci můžu rovnou zabalit. A bylo celkem jedno, že pracuju na lokálních tématech, která jsou pro svět nezajímavá – prostě musím publikovat v zahraničí, jinak jsem jen podřadný vědec, kterému nedají ani docenturu.

Dopotácela jsem se ke dveřím, tiše, abych neprobudila ostatní. Jakmile jsem se však octla v předsíni, ukázalo se, že ještě vůbec nešli spát. Dveře od Štěpánova pokoje byly otevřené a i

tam to vypadalo na párty – jen místo láhve s vínem se na podlaze válely tři prázdné litrovky od piva a čtyři pytlíky od chipsů. Na monitoru ještě běžela počítačová hra a pod průhledným systémovým oknem se šklebila zombie s černými kruhy pod očima. Když jsem konečně došla do koupelny a podívala se na sebe do zrcadla, s leknutím jsem si uvědomila, že se té obludě dost podobám: zcuchané tmavé vlasy, zašedlá pleť, neodlíčené stíny rozmazané po tváři... A počínající vrásky, které křičely do světa, že mi před pár měsíci bylo šestatřicet.

Dala jsem se do pořádku, jak nejlíp jsem dovedla, a šla si uvařit kafe.

Seděli v kuchyni. Štěpán srkal z kouřícího hrnku, a když se ke mně otočil, vymáchal si v něm konečky dlouhých vlasů. Měl na sobě upatlané tričko s nápisem game over, pod jehož spodním lemlem vykukovaly vytahané trenýrky. Dana se rozvalovala na židli v módní teplákové soupravě a špičkami prstů se škubala v krátkých platinových vlasech.

„Měli jste náročnou noc, koukám,“ zachraptěla jsem. „Ještě ve dvě jsem vás slyšela, jak na sebe pokřikujete. Co jste pařili? Nějakou onlajnovku?“

Štěpán na mě upřel kamenný výraz.

„Sama seš onlajnovka,“ odsekl. „Večer přišel mail od bytný, že nám od ledna zase zvedne nájem. Pět tisíc měsíčně navíc.“

„To si děláš srandu,“ vydechla jsem.

„To si nedělá a je to v hajzlu,“ odpověděla mi místo něho Dana. „Pro mě to bylo na hraně už teď – spoustu článků teď píše umělá inteligence a novinář na volný noze to má zatraceně těžký. Tohle ještě nějak zvládnou, ale jestli tu částku vyšroubujou i za rok, tak už ji neuplatím.“

„Tak se holt odstěhuju,“ pokrčila jsem rameny.

„Ty si to představuješ jak Hurvínek válku,“ houkl Štěpán a třískl hrnkem o linku. „Co myslíš, že jsme udělali, jakmile jsme se to dozvěděli? Sedli jsme si ke kompu a čtyři hodiny se hrabali v nabídce realitek. Jasně, najdeš spoustu levnějších bytů, ale všechny jsou v řiti za Prahou – autobus tam jezdí jednou za uherák a co ušetříš na nájmu, vyházíš za dopravu. Což o to, mně je to jedno, já jsem většinu času na homeofficu. Ale zvlášť Dana je věčně pryč a fakt nevím, jestli zrovna vy dvě chcete trávit tři hodiny denně dojížděním.“

Povzdechla jsem si a mlčky si zalila kafe.

„Měl jsem si vzít hypotéku, dokud byl čas,“ ucedil. „Jenže já debil chtěl cestovat. Tibet, Himaláje, Ganga – žádný starosti, širý obzory, volnej jako pták! A stejně jsem se nikdy nikam nevykopal. No tak teď už tu Indii neuvidím. Místo toho budu od rána do večera třískat do kláves a cedit krev, aby mě nevykopli z týhle starý plesnivý díry. Prachy žádný, budoucnost žádná.“

Zvedla jsem zrak a potkala se s Daninýma nevyzpytatelnýma očima. S námahou jsem poskládala tvář do optimistického výrazu.

„Není přece všem dnům konec,“ pokusila jsem se ho uchlácholit. „Jako ajťák nevyděláváš tak špatně – nájem dáme dohromady, i na Indii ušetříš. Vždyť nikam nechodíš, skoro nic nekupuješ. Jediný, za co utrácíš, jsou počítačový hry a pivo.“

„Jediný, za co utrácím, je tenhle debilní kvartýr!“ vyjel na mě. „Nezapomeň, že platím o polovinu víc než vy dvě. Dobře, mám taky o dost větší plat, ale bůh ví, jak dlouho mi ještě vydrží – šéf už naznačoval, že firma zavádí umělou inteligenci a bude se ve velkém propouštět. Copak jsem do prdele robot? Koho to baví, takhle žít? A nejhorší je, že i kdybych na ten východ fakt odjel, jakmile se vrátím, stejně budu do smrti připoutanej řetězem ke kompu. Já tady marním svůj život, Kristýno, a strašně mě to deptá. Tak si laskavě nech ty kecý.“

Odrážoval do svého pokoje a zabouchl za sebou dveře. Dana se ušklíbla.

„Tos nemohla držet zobák?“ řekla.

„Vždyť jsem neřekla nic špatného,“ ohradila jsem se. „Copak je moje vina, že máme smlouvu na dobu určitou a že jde nájem rok od roku víc a víc nahoru?“

„Abys rozuměla, Štěpán o tom mlel půl večera,“ opáčila Dana. „Mám dojem, že sbírá odvahu nám říct, že odtědka pojedem fifty fifty. Dalo mi zatraceně moc práce ho uklidnit a pak s ním do rána pařit, aby přišel na jiný myšlenky. Kristýno, kurva, já ty prachy nemám,“ zasyčela.

„Jestli bude Štěpán trvat na tom, abysme platili všichni stejně, nezbyde mi než seknout s psaním. A přitom ten průlom přijde, prostě musí! Stačí jedna pořádná story, na který se trochu zviditelním, a určitě se úvazek najde. Tak mi koukej pomoci a neházej mi klacky pod nohy.“ Naklonila se jako býk před útokem a z očí jí sršelo.

„Štěpán musí na tu pitomou Indii *zapomenout*.“

„Není to trochu brutální?“ zapochybovala jsem.

„Jasně že je,“ uchechtla se hlasem ostrým jak hořčice. „Vítej v reálném světě, princezno.“

O půl hodiny později měl ten reálný svět podobu narvaného vagónu metra.

Po nepříjemném ranním rozhovoru jsem chtěla na chvíli na všechno zapomenout a ponořit se do svého nejoblíbenějšího relaxu, kterým byly milostné příběhy. Nikdo nechápal, proč jsem si je tak oblíbila – ani rodina, ani Štěpán, ani Dana. Jejich argumenty v zásadě běžely buď po linii „jako intelektuálka máš číst jen vysokou literaturu ověřenou cenami“ (máma), nebo na vlně „jak se můžeš takhle utápět v patriarchální propagandě nereálných vztahů a kýčovitýho sexu“ (Dana). Zkoušela jsem jim vysvětlit, že četba náročných textů je součástí mé práce, takže během volna chci odpočívat u něčeho hezkého, jednoduchého a uklidňujícího. A že už si dávno o vztazích nedělám absolutně žádné iluze, bez ohledu na to, kolik literárních i filmových happyendů týdně zkonzumuju. Ale ne, záliba v romancích zjevně představovala něco, za co je třeba se ve slušné společnosti stydět. I teď jsem v jednu chvíli vzhledla od románu a střetla se s opovrhlivým pohledem starší dámy, která seděla naproti mně. Hned zrak vychovaně odvrátila, ale pocit, že mě odsuzují i náhodní kolemjdoucí, zůstal. Otráveně jsem knížku zaklapla. Dobře mi tak, pomyslela jsem si. Zase jsem zapomněla, že mám tyhle věci číst jen za zavřenými dveřmi.

Z úvah mě vytrhlo zabzučení mobilu.

Vrazila jsem knihu do tašky a sáhla po telefonu, aplikace hlásila nový e-mail. *Poetická spravedlnost*, stálo v předmětu.

tak je to tady, doslo na nej. a dojde i na tebe, ty svine! tvoje jízda zadarmo prave konci.

Cože?

Úplně zmatená jsem zírala na text zprávy. Co to mělo proboha znamenat? Odesílatele jsem neznala, byla to jen změn písmen a čísel zaregistrovaná u velkého amerického poštovního serveru. Zkusila jsem hodit mail do vyhledavače, ale podle očekávání jsem nenašla nic. Jen AI mi úslužně napovídala, co že jsem mohla mít ve skutečnosti na mysli.

V tu chvíli začala souprava brzdit před stanicí, kde jsem vystupovala. Vrátila jsem tedy mobil zpátky do tašky a urychleně se sbalila k odchodu.

Nějaký blázen, pomyslela jsem si, zatímco mě ranní dav nesl vestibulem metra.

Došla jsem na fakultu, vyzvedla klíče na vrátnici a spěchala do kabinetu odložit si věci. Nestihla jsem ale dojít ani ke dveřím a začal mi vyzvánět mobil. *Brácha*. Panebože, to snad ne! Ještě není ani poledne, a už je jasné, že tohle bude den blbec.

„Ano,“ ohlásila jsem se.

„Hurá, sláva, zvedla mi to,“ ozvalo se na druhém konci. „Taková čest! Můžeš mluvit, nebo přednášíš o Marxovi stádu dredatejch sluníčkářů?“

„Kdybych učila, tak ti to samozřejmě nezvednu,“ opáčila jsem. „Potřebuješ něco? Hrozně spěchám.“

„No jasně, paní doktorka spěchá,“ zapitvořil se. „Neboj, nebudu tě zdržovat – jsem nadšen, ó učená, že sis vyhradila minutku na tak přízemní věc, jako je rodina. Volám kvůli úplně bezvýznamný blbosti, která osobnosti, jako seš ty, jenom zdržuje. Požádal jsem Kláru o ruku. Budeme se brát.“

„Gratuluju,“ řekla jsem automaticky a přiměla zkamenělé prsty, aby trefily klíčem do zámku. Vydýchané přitní kabinetu připomínalo podmořskou krajinu, v níž se namísto korálového útesu rýsovala prošoupaná pohovka. Klesla jsem na ni, jak jsem byla, v mokré kabátě a se šálou přes ramena. Těžký batoh žuchl na zem.

„Dík,“ ucedil. „Já samozřejmě vím, že něco tak staromódního jako manželství naše feministka neschvaluje. Ale já jsem holt taky staromódní, úplnej dinosaur. Můžeš se stavit doma? Potřeboval bych se pobavit o tom, jak si to představuju. A chci, abys byla u toho.“

„To by neměl bejt problém,“ odkašlala jsem si a zalovila v batohu po diáři. „Kdy se ti to hodí? Tenhle tejden jsem celkem flexibilní.“

„Dneska v pět? Táta říkal, že když budeš souhlasit, je to pro něj ideální.“

„To ses trefil do jedinýho večera, kdy to nejde,“ zavrtěla jsem hlavou. „Co čtvrtek?“

„To nám doopravdy nevychází vstříc ani v takovýhle věci?“ prskl. „Fakt klasika. Kdybych měl docenturu z dějin Tramtárie, to by ses hnala hned, ale jsem jenom tvůj brácha, takže smolík.“

„Ivoši, prosím tě,“ povzddechla jsem si. „Dobře víš, že v pondělí odpoledne mám Křížův seminář. Chodím na něj už přes deset let a pak jdu vždycky s Křížem na čaj. Říkala jsem ti to milionkrát, ale nedá se nic dělat, tak teda po milion prvy: pondělky nemůžu, tečka. Můžu ale kterejkoli jinej večer, tak se nerozčiluj a vyber si.“

„Hezky to na mě zkoušíš, ségra,“ ucedil, „ale jestli myslíš, že nevím, že Kříž zaklepal o víkendů bačkorama, dost mě podceňuješ. Žádný seminář nemáš. Jenom hledáš důvody, abys nechala všechno na mámě a sama se válela po kavárnách.“

Ani nevím, jak jsem se ocitla zpátky ve vzpřímeném sedu.

„Cože? Kříž umřel?“ zachraptěla jsem do telefonu.

„Nedělej, že to nevíš,“ uchechtl se.

„To teda nevím,“ zadrmolila jsem. „Jak ses to dozvěděl?“

„Vypadlo to na mě na netu – Josef Kříž, profesor filosofie. A netvrdí mi, že to není ten tvůj. Kolik je asi v tomhle státě filosofů Křížů.“

„Proboha, Ivoši,“ přerušila jsem ho. „Co se mu stalo?“

„Co já vím? Psali jenom, že to má za sebou,“ zavrčel a téměř jsem cítila, jak obrátil oči v sloup.

„Nenapadlo mě, žeš to nevěděla. Tak jak, můžu s tebou dneska počítat?“

„Cože,“ zakoktala jsem. „Asi jo – nebo ne? Nechme to prosím tě na příští tejden. Já teď fakt nevím.“

„No jasně,“ odsekl – a sarkasmus byl zpátky v plné zbroji. „Fakt využiješ každý záminky vybodnout se na rodinu. Odpoledne máš volný, klidně můžeš dorazit. Ale copak by ctěná paní doktorka sestoupila z výšin mezi prostej lid?“

„Ivoši,“ zablekotala jsem, „vždyť je to úplně jedno, jestli se sejdeme dneska, nebo jindy. Promiň, ale já musím končit. Zavolám později.“

„Jak chceš,“ ucedil. „Ale jestli nedorazíš, nestěžuj si, že se to domluví bez tebe.“

Skoro jsem neslyšela, co říká – vnitřnostmi se mi šířilo tupé napětí. Típla jsem hovor, otevřela prohlížeč a ani nemusela nic hledat. Algoritmus dobře věděl, že mě zajímá věda a vysoké školství, takže mi tu zprávu nabídl obratem.

ZEMŘEL FILOSOF JOSEF KŘÍŽ

Chvíli jsem zírala na titulek a vpíjela se do strnulého úsměvu na fotografii pod ním. Bylo mi jako po nehodě. Ještě nic necítíte, ale už víte, že jste na kaši – a že za chvíli udeří vlna strašné bolesti.

Klikla jsem na odkaz, ale text se mi rozmlžil před očima, takže jsem vnímala jen útržky.

...filosof a spisovatel, dlouholetý veřejný intelektuál a oblíbený vysokoškolský pedagog. Nečekaně skonal ve své pracovně v pátek 29. října ve věku pětadesáti let. Za studií byl aktivní

v samizdatu a stýkal se s disidenty, po revoluci vybudoval v republice studia západního esoterismu a odchoval mnoho špičkových expertů. Jeho smrtí česká kultura ztrácí...

A pak konečně udeřila tsunami smutku a já se do ní zřítíla jak do temné vody plné chapadel. Co ztratila česká kultura, je jedna věc. Já ale přišla o učitele, mentora a vzor, o přítele a druhého otce. O muže, bez něhož bych si na univerzitě ani neškrtnula a který mě podporoval prakticky celý můj akademický život.

Sesula jsem se celým tělem na pohovku, oči spočinuly u místa, kde se potah páral do chatrných zbytků vláken. Ta látka mi matně připomněla Křížovo ošoupané sako. Bylo jeho součástí stejně jako šedé vlasy po ramena, krátký plnovous, pomačkaná kravata a manšestráky s vybroušenými koleny. Vybavila jsem si jeho extravagantní gestikulace, pach cigaret, inteligentní zelené oči, obrovské osobní kouzlo a neskutečné řečnické nadání, které z každé jeho přednášky dělalo intenzivní zážitek. Byl pro mě symbolem moudrosti a vědění – a vlastně ztělesněním celé univerzity.

A teď byl pryč.

Následovala jedna z nejhorších přednášek mého života.

Sice jsem se studentům dopředu omluvila, že mi zemřel někdo hodně blízký, ale stejně znepokojeně zírali, jak marně bojuju se slzami. Nakonec se zhruba v půlce hodiny váhavě přihlásila nejodvážnější studentka a zeptala se, jestli nechci za daných okolností jít radši domů. Že by to všichni pochopili. Vlna souhlasu, která se zvedla posluchárnou, mě přinutila si uvědomit, jak trapně jim za mě asi musí být. *Ubulená, hysterická krávo!* zařval mi v hlavě bratrův hlas. *Hlavně že se nosíš jako velká vědkyně, ale přitom ani nezvládneš dělat svoji práci.* Koktavě jsem se rozloučila a utekla na záchod.

Původně jsem si chtěla jen opláchnout obličej, ale než jsem přeběhla chodbu, draly se mi z hrdla nekontrolovatelné vzlyky. Poslepu jsem vpadla do kabinky, dopadla na rozviklanou mísu a dala pláči volný průchod.

Co teď? Jak dlouho tu budu muset tvrdnout, než budu připravená vrátit se mezi lidi? Obličej, zkřivený do bolestného šklebu, vzdoroval veškeré snaze o zklidnění – nebylo v mých silách něco udělat, zvládla jsem si jen zakrýt dlaní ústa, abych ztlumila vzlyky. *Koukej se sakra ovládat*, znělo mi v uších, ale nedokázala jsem poslechnout. Stala jsem se vodopádem v lidské podobě.

Asi po půlhodině začal vřeštět telefon. Teď ne, chtělo se mi zakřičet, ale prst mezitím automaticky přešel zelenou ikonku. Než jsem si vůbec uvědomila, že jsem hovor přijala, už zněl z reproduktoru Danin energický hlas.

„Haló, jsi tam?“

„Promiň,“ kníkla jsem. „Nemůžu mluvit. Probereme to doma, jo?“

„Ty bulíš?“ vychrlila. „Takže už to víš.“

„Jo,“ zachrptěla jsem a přetrpěla další nával divokého štkání. „Já teď fakt nemůžu,“ bublala jsem, ale nejspíš mi nebylo rozumět. Dana do mého vzlykání zamumlala pár útěšných slov, ale bylo slyšet, že tak tak ovládá netrpělivost.

„Je pondělí, že jo,“ vypálila na mě. „Teď normálně učíš na malý fakultě a odpoledne jedeš na tu velkou. A protože už víš, že Kříž to má za sebou, chystáš se tam nejít. Jenomže kamarádko, ty si utřeš slzy a vyrazíš tam. Slyšíš mě, nebo už ses rozpustila?“

„Jsem tu,“ zachrptěla jsem, než mě sklátil další nával pláče.

„Fajn,“ odvětila Dana rázně. „Nevadí, nemluv, stačí, když budeš poslouchat. Kříže našli v pátek v kabinetu za divnejch okolností, katedra prej tutlá, co se přesně stalo. A vedení to chce udržet pod pokličkou. Nic takovýho! Potřebuju, abys tam šla a zjistila mi podrobnosti. Bylas Křížova pravá ruka, všechny tam znáš, máš úplně ideální pozici. Vytáhni to z nich.“

„Jakejch divnejch okolností,“ kníkla jsem přes slzy. „Kouřil dvacet denně, v posledních měsících strašně sípal a chraptěl. Určitě rakovina.“ A s tím slovem přišel další nával nezvladatelného pláče.

„Koukej se dát dohromady,“ štěkla na mě Dana. „Možná to byly cigára a možná taky ne. Prověř to. Ted’ je to zpráva na pár řádků, nuda, ale jestli je v tom špína, udělám si konečně jméno. Sama jsem na velkou fakultu roky nepáchla, se mnou se nikdo z vedení bavit nebude, zvlášť když řeknu, že jsem novinářka. Ale ty seš insider! Vytáhni to z nich, rozumíš? Jsme v řiti, tak to neposer.“

„Dano, neblbni,“ vykvíkla jsem nesrozumitelně. „To nedám. Ted’ bych měla přednášet a místo toho brečím na hajzlu.“

„Tím líp,“ houkla na mě, „bude to autentický – Křížova milovaná žákyně v slzách, úplně vyřízená, emoční troska. Všechno ti vyklopí a ty to pak povíš mně. Mazej tam! Uvidíme se doma.“